

ТРАГОМ ОЧЕВОГ ПРОРОЧАНСТВА
ПЕСНИКОВО ИЗРАСТАЊЕ У
СПЕЦИФИЧНОГ „ФИЛОЗОФА“

**Јеремија Лазаревић, *Филозофија*,
Филип Вишњић, 2017.**

Већ су увелико ововремени теоретичари књижевности устврдили да невидљиве или још јасније избрисане границе између жанрова, тако се претапају једна у другу проза и поезија, есејистика и уопште критика која на основу херменатичких принципа једноставно тражи и стиче вишедисциплинарне особености у изражајности, успостављајући поетичка принављања. У том погледу, несводивом на традиционалне књижевне моделе, можемо читати књигу стихова „Филозофија“ или тумаченој у разламању наслова равноправне тематско – мотивске деонице филозофија, како то луцидно запажа и сугерише Вељко Жујовић, рецезент у своме запису на почетку књиге. Отуда, ову песничку књигу, доживљавамо у специфичном сагледавању раних медитеранских мислилаца, поготову утемељивча античке филозофске мисли, без које сигурно много тога припадајућег засветлило у развоју цивилизацијском, надасве у европској култури и свеколикој светској заокупљености освајањем слободе, по цену многих страдања, забрана и ограничења. У сваком случају, како је речено у предговору књиге „Лексикон филозофија“, објављеном пре пола века у Загребу да: „Филозофи настају и нестају, а филозофија остаје.“

Ових неколико реченица и напомена омогућиће читаоцима ове најновије песничке књиге Јеремије

Лазаревића да сагледају, макар и делимично у све делатне фазе у претходним књигама овог аутора, а има их више, помињемо *Време немани*, *Љубав није само реч*, *Мукла запрега* и *Кључ печалне куће*, где у првој фази разоткрива своје опчињености смислом љубави и уопште магијом заљубљивања, у другој истиче незаборавне слике из реминесцентног огледала, заправо емотивне таласе из завичајних предела на падинама Рудника. У трећој која исијава зрелост и захвално надрастање искушаног, ловећи одсјаје емоционалне меморије и ослобађа густу метафорику изнутра, неком самоиронијом, присутном у болним сударима стварности и илузорних садржаја у душевним честарима.

У овој најновијој, сведеној на портрете филозофа и на плодносно семе самоспознајно у породичном кругу – оном личном, родитељском, посебно уз оца Радојка и оном ширем које се постепено јавља на хоризонту литературном, читалачком, у имагитивном сусрету са снагом свевремених умственика, које је вероватно имао у виду његов отац, учачавајући склоност сина одређеним опсервативним казивањима: „Овај мали ће бити Вилозоф“. Истина, та црта је итекако видљива у стиховима јаснописаним и нестереотипним, када упркос многим затамњењима времена и живота углавном подређеног тегобним изнудицама: „остаје нам /тежња и прилика“, како каже овај аутор, сав потонуо у вирове стишајних рефлексива „да стварамо магију /која нам је / *Опчињавајућа*/ и део доприноса /*Опчинитељству* онога што доживљавамо /као свет који сусрећемо /и опажамо /у мери сопства /и да стварамо светове / без почетка и краја /не оптерћујући се тако безазленом / и непоузданом димензијом /од до“. Иста медитативна нит је затегнута у поетском запису „Античка филозофија“, повезујући прве импресије у текстовима античким, једноставно своју мисао хранећи тим импресијама изворно полазиште поезије која неким

чудесним током понавља непоновљиво и указује шта је у њој стварно, а шта имагитивно: „Где је човек ту је и мисао / а за мисаоност неопходан/ је предуслов / сам по себи /или утицај споља /зависно од полазне тачке / неко је из бурета / схватао од сижеа већи део / другима је било премало / да прођу и освоје сав / познати свет а поставе / теорију скроз погрешно / да не кажем наопачке / топли Медитеран и усијане /освајачке главе /развијена трговина / и робови који све послове раде / све су то били услови за / процват мисли и разна филозофска учења /и вербалне тираде“. Такође, уз сваки поетски текст налазимо својеврсне коментаре, понекад карактеристичне за поједине личности, понекад духовите и самим тим хуморном досетком лековите од могуће патетичне исказаности . То је доприносило поетском варничењу и преиначењу очекиване поуке. Још када свему проистеклом из филозофских идеја које надрастају сопствене коловрате и енигматичке лавиринте у којим спиритуалност преображава у тешко разумљиве појмове, имајући у виду мисао Душана Матића да „литература није само игра појмова“ и запажање да „човек је сам у свом животу, сам у својој смрти, али не сам у својој мисли“, стичемо доказе да је Јеремија успео да оствари несвакидашњу песничку књигу – самосвојан медитативни бревијар, уз то самобитних опаски на досадашње поетске аутобиографзме и лирске емотивне заседе. Свакако, да овај наш песмотвор зна добро ону његошевску сентенцу да се „без муке пјесма не испоја“ и да почетна филозофска подстицајност није изгубила делатну поетичку магму у формирању композиције књиге у целини, без обзира на извесна тематска одступања и залажења у реминесцентне просторе детињства где отац, воденичар „ у белим дугим гаћама / од конопље уз чкиљаво фењерско / светло силази у потпуни мрак / плесне сале за ђаволе дрекавце / виле и

сподобе сабласне до / воденичаревог витла да редуцира
ципун / искористи наглу набујалост воде / напуни мучњак
белим брашном за / гладну чељад у честом окупљању
око трпезе...“ Ту песнички језик мисао заодева неподеривом
тканином од лирске пређе и митска значења уздиже на
виши степен метафоричности.

Ишчитавање песничке књиге „Филозофија“ и
размишљање о њеном аутору Јеремији Лазаревићу,
сваки пут изнова, а добили смо је недавно у време
одржавања Сајма књига у Београду, креће се у више
смерова и различитим смисаоним путевима ка истом
закључку да је по многим својим датостима у самом
средишту преиспитивања модерне поетике, остварене
самосвојно и непрестано окренуте изван традиционалних
оквира, иако привидно својом темом вуче ка нечему одвећ
знаном. У њој се поезија плоди на таласу есејистичком и
захтева у свом магнетном пољу несуздржано трагање за
духовним извориштем и отуд стихове, у својој доминантној
оплодњи, можемо сматрати неком врстом духовног
вежбања које не пристаје на упрошћено описивање,
надасве трагом захвалне запитаности, својствене само-
родном песничком језику. Песников поглед постаје и
читаочев, парадокслано у истом трену подређен мисаоној
јасноћи и застирању спознаја мултидисциплираном завесом
и одјецима ствари уснулих у заумљу. То производи
тренутне недоумице да ли је одгонетка разрешива или је
препуштена неком другом затајнијем језику и проговору
у кругу изврнутих симболичких значења. Коначно, када
све узмемо у обзир, речено и само наслућено, „овај
мали“ како рече отац Радојко, јесте саобразно том
пророчанству израстао у доброг песника и несмуњиво –
специфичног „Вилозофа“.

Радомир АНДРИЋ